

Emlékezés Móra Magdára

A Móra író-költő-tanár dinasztia tagjai közül leginkább Móra Ferencet ismerjük, azonban a jeles író, régész bátyját, Istvánt és az ő költő fiát, Lászlót is számontartja az irodalomtörténet. Móra Magda tanítói, szakírói és költői munkásságával a család negyedik kiemelkedő alakja.

A költőnő 1922. november 29-én látta meg a napvilágot Zalaegerszegen. Édesapja Móra János magyar–latin szakos tanár (Móra Ferenc unokaöccse), édesanyja Berkes Ilona volt. Elemi tanulmányait helyben végezte, majd beiratkozott a zalaegerszegi állami polgári leányiskolába. Középfokú tanulmányait a Deák Ferenc Állami Reálgimnáziumban végezte, ahol 1941-ben sikeres érettségi vizsgát tett. Fiatalkorától írt verseket, első költeményei a *Zászlónk* című folyóiratban jelentek meg 1939–40-ben.

1941 őszén felvételt nyert a szegedi Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola magyar nyelv, irodalom és történelem szakcsoportjára. „[...] *A főiskolai oktatás kapcsolatban állt az egyetemmel, így itt is kellett irodalomból és néprajzból előadásokat hallgatnunk, és erről félévenként beszámolnunk. Úgy képzeltem, hogy 1945 nyarán felkészült tanárként Egerszegre kerülhetek, és még azon az őszön munkába állhatok az Ady utcai polgári leányiskolában.*” A háború azonban átszabta a fiatal terveit, mivel édesapját 1944 őszén behívták a zalaegerszegi légvédelmi alakulathoz: „[...] *1945 március utolsó napjaiban édesapám alakulatának el kellett hagynia Egerszeget azzal, hogy néhány nap múlva át kell menniük a határon Ausztriába. 16 éves öcsém és én természetesen vele mentünk, mert édesanyám 1943-ban meghalt.*” 1945 szeptemberében tért vissza a család Magyarországra, így Magda befejezhette tanulmányait: „[...] *eljutottam még azon az őszön, majd 1946 tavaszán is Szegedre; befejeztem utolsó tanulmányi évemet, és megkaptam a végbizonyítványt. Ez nem volt szokványos oklevél, mert a főiskolának a papírhány miatt hiányzott a hivatalos nyomtatványa.*”

A tanári oklevél megszerzése után az álláskeresés időszaka következett. Sajnálatos módon nem tudott elhelyezkedni a tanári pályán, így 1947 augusztusában fogalmazó lett Zala Vármegye Szabadművelődési Felügyelői Hivatalában. 1947. december 23-án nevezték ki a zalaegerszegi Ady utcai polgári leányiskola tanárává. A következő, 1948/1949-es tanévet már az állami kézbe került egykori Notre-Dame zárda katolikus polgári leányiskola (ma Mindszenty József Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium) falai közt kezdhette meg. Egy év múlva visszahelyezték első állomáshelyére, az immár Ady Endre Általános Iskola nevet viselő intézménybe.

1950 tavaszán betegségére való hivatkozással adta be a felmondását, azonban a valóság ettől sötétebb képet mutat. Az ÁVH szervezési kísérlete és az ehhez kapcsolódó megfélemlítés tette tönkre a 28 éves fiatal lelki egészségét, így kényszerűségből lemondott zalaegerszegi állásáról.

Móra Magda (Mint aki útra készül.
Válogatott versek, Székesfehérvár,
1998)

1950 nyarán kötött házasságot Klausz Jenővel. Az erdőmérnökként dolgozó férj áthelyezésének hála került a Klausz házaspár Székesfehérvárra 1951-ben. Házasságukból három fiú született. Klauszné Móra Magda 1953-ban a székesfehérvári Táncsics Mihály Általános Iskola helyettesítő, majd fő állású tanára lett, később a Május 1. Téri Általános Iskolában vállalt állást. A felhőtlen boldogság évei hamar véget értek a nagybeteg Klausz Jenő 1956-ban bekövetkezett halálával.

1961-ben lett a Fejér Megyei Levéltár munkatársa, itt dolgozott nyugdíjba vonulásáig (1980). Levéltárosként került az intézménybe, később a levéltár igazgatóhelyettesi posztját is betöltötte. Számos történelmi témájú tanulmánya jelent meg, fő kutatási területe Fejér megye oktatástörténete, továbbá a Fejér megyei, illetve székesfehérvári helytörténet volt. Elsődlegesen a *Fejér Megyei Történelmi Évkönyv*ben publikálta munkáit, de tudományos előadásokat és ismeretterjesztő – gyermek és nyugdíjas – programokat is tartott a megyében. Legkiemelkedőbb levéltárosi szakmai munkájának a Fejér Vármegyei Tanfelügyelőség több mint száz dobozt kitevő iratanyagának rendezése tekinthető. Nevéhez fűződik a levéltár sikeres várostörténetet népszerűsítő sorozata, melyben dr. Farkas Gáborral és Somkuti Évával sorra vették a királykoronázások eseményeit. A helyi sajtóban „a város krónikása” titulussal emlegetett kutató „a történelmi statisztikákban, az unalmas jegyzőkönyvekben is felfedezte az embert és megfejtette az emberről regélő tárgyak üzeneteit”.

1990. október 25-én alakult meg a Fejér Megyei Honismereti Egyesület a székesfehérvári Megyei Művelődési Központban (Barátság Háza, III. Béla király tér 1.), a honismereti mozgalom tagjai ettől kezdve egyesületi keretek között folytatták tovább értékmentő és kulturaközvetítő tevékenységüket. Az alakuló közgyűlésen elfogadták az egyesület alapszabályának tervezetét, az alapító tagok döntése alapján az egyesület elnöke Klauszné Móra Magda lett, az alelnöki posztot Szabó Imréné, a titkári teendőket pedig Nagy Éva látta el. Az ülésen megválasztották az elnökség további nyolc tagját is. 1990-től az egyesület éves munkaterv szerint dolgozik, céljuk „a magyarság és nemzetiségi tudat erősítése, a néprajz, a népzene, a helytörténet sejtjeinek erősítése”. A költőnő az alapítástól 1995-ig látta el az elnöki teendőket, miután egészségügyi okokból lemondott, pozícióját Kálmán Katalin töltötte be.

Önálló verseskötete *Mint aki útra készül* címmel jelent meg Székesfehérváron a Vörösmarty Társaság kiadásában 1996-ban. A Göcseji Falumúzeumról írt *Visszaálmódott falu* és az édesapjára emlékező *Non omnis moriar* című verse 1997-ben, az *Egerszegi múzsa* című antológiában látott napvilágot.

Móra Magda versei nem csupán papíron maradtak fenn, a művei négy kórusművet ihlettek: Bárdos Lajos szerzett zenét *Az ezeréves Fehérvár köszöntése* című versére és a *Nyolcszázadévre*, amelyet a pilisi apátság évfordulójára írt. Udvardi László zenésítette meg az alapító Géza fejedelemről szóló versét, amelyet az 1972-ben készült Géza-szobor avatására írt. Szent Gellértről szóló soraihoz Pászty Miklós írt zenét, az *Alba Regia oratórium* ősbe-mutatója 1973-ban volt.

1973-ban és 1979-ben *Szocialista kultúráért* kitüntetést kapott, 2002-ben *Székesfehérvárért* díjjal jutalmazták. Visszaemlékezését a Göcseji Múzeum felkérésére írta meg 2006 januárjában.

Klauszné Móra Magda 2011. január 28-án hunyt el Székesfehérváron.

Szima Viktória

Felhasznált irodalom: *Balázsik Éva:* Gyermek-könyvnap. Fejér Megyei Hírlap XXXV. 1979. 81. sz. 8.; *Braunn László:* Példamutató honismereti munka. Uo. XLV. 2000. 110. sz. 9.; *Fazekas István:* Móra Magda. Félegyházi Közlöny VI. 1997. 11. sz. 5.; *Gulyás Antal:* Fejér

megye népoktatásának története 1944–1948. Fejér Megyei Levéltár Közleményei 27. Székesfehérvár, 1999; *J. Mező Éva*: Megtalálni mindenben az élet ajándékát. Móra Magda az értékekről, amelyek értelmet adnak a létezésnek. Fejér Megyei Hírlap L. 2005. 71. sz. 19.; *K. Móra Magda*: Történeti statisztika [vers.]. Levéltári Szemle XIV. 1964. 4. sz. 230–231.; *K. Móra Magda*: Kiállítás Székesfehérvár kereskedelmének XIX. századbeli fejlődéséről. Uo. XV. 1965. 1–2. sz. 259–261.; *Móra Magda*: Néhány szó „A debreceni iskolák”-ról. Uo. XXVI. 1976. 2–3. sz. 235–236.; *Móra Magda*: Mint aki útra készül. Válogatott versek. Székesfehérvár, 1998; *Móra Magdolna*: Zalaegerszegi emlékeim. Visszaemlékezés. In *Béres Katalin* (szerk.): „Sívó évek alján”. Történetek az ötvenes évekből. Zalaegerszeg, 2006; *Nagy Gábor* (összeáll.): A Levéltári Szemle repertórium (1961–2004). Budapest, 2006; *Nagyné Gellérfi Zsuzsanna*: Olaszfa költővendége. Vas Népe L. 2005. 214. sz. 5.; *N. N.*: Musica Antiqua. Fejér Megyei Hírlap XXIX. 1973. 105. sz. 8.; *N. N.*: Alba Regia oratórium. Uo. 116. sz. 1.; *N. N.*: Gyermekopera. Uo. XXXV. 1979. 78. sz. 10.; *N. N.*: Megalakult a megyei honismereti egyesület. Uo. XLVI. 1990. 251. sz. 1.; *Veress Dániel*: Elfogultság, ráhibázás vagy valami más? Utunk XXXVI. 1981. 3. sz. 6.; – ze –: Poétikai nektárok, virágok. Fejér Megyei Hírlap LII. 1996. 127. sz. 11.; – ze –: Két Móra, Ferenc és István: egy dió két félhéja. Uo. LVI. 2000. 41. sz. 7.

In memoriam

A honismereti mozgalom képes krónikása Mándli Gyula emlékére

A Honismereti Szövetséget, a honismereti mozgalom nagy családját 2023. március 13-án nagy veszteség érte Mándli Gyula halálával. Amikor utoljára beszéltem vele, akkor azt mondta nekem, hogy kórházban volt és nagyon beteg és ezért nem biztos, hogy a március 24-i elnökségi ülésre el tud majd jönni. Én bíztam benne, de aztán folyamatosan jöttek a rossz hírek és végül a legfájóbb. Az elnökségi napján végül mi mentünk el hozzá Nagymarosra, utolsó útjára elkísérni őt. Sorsszerű, hogy temetése a *Honismeret Napjára* esett. Még a halála után is kapcsolódott a honismerethez, miként életében, amelyben nagyon fontos szerepet játszott.

Mándli Gyula 1953. április 24-én született Körmenden. Vas megyei szülővárosában végezte az általános iskolát, majd középiskolai tanulmányait Zalaegerszegen, a Csány László Közgazdasági Középiskolában folytatta. Az érettségit követően (1971 őszén) visszatért Körmendre és népművelőként a Városi és Járasi Művelődési Központban kezdett

Mándli Gyula (Debreczeni-Droppán Béla felvétele)